

Pelkosenniemen kunta

PYHÄTUNTURIN OSA-ALUE B ASEMAKAAVA

Natura-tarveharkinta

0545-D1019

20.4.2009

20.4.2009

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	MENETELMÄT JA AINEISTO	2
2.1	Natura-arviointi	2
2.2	Aineisto	3
3	ALUEEN NYKYTILA JA KAAVASUUNITELMA	4
3.1	Yleiskuva ja alueen nykytila	4
3.2	Kaavatilanne	4
3.3	Asemakaavaluonnos	5
4	PYHÄ-LUOSTON KANSALLISPUISTO.....	8
4.1.1	Nykykäyttö	8
4.1.2	Käyttö- ja hoitosuunnitelma	8
5	NATURA-ALUEEN LUONTOARVOT	9
5.1	Yleistä.....	9
5.2	Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit	9
5.3	Luontodirektiivin liitteen II lajit.....	12
5.4	Lintudirektiivin liitteen I lajit	12
5.5	Muut lajit.....	13
5.6	Suojelun toteuttaminen	13
6	VAIKUTUSALUE.....	13
7	SUUNNITELMAN VAIKUTUKSET NATURA-ALUEEN LUONNONARVOIHIN	13
7.1	Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit	13
7.2	Luontodirektiivin liitteen II lajit.....	15
7.3	Lintudirektiivin liitteen I lajit	16
8	VAIKUTUSTEN MERKITTÄVYYDEN ARVIOINTI	17
9	HAITTOJEN LIEVENTÄMINEN	18
10	YHTEENVETO.....	20

PELKOSENNIEMEN KUNTA PYHÄTUNTURIN OSA-ALUE B ASEMAKAAVA

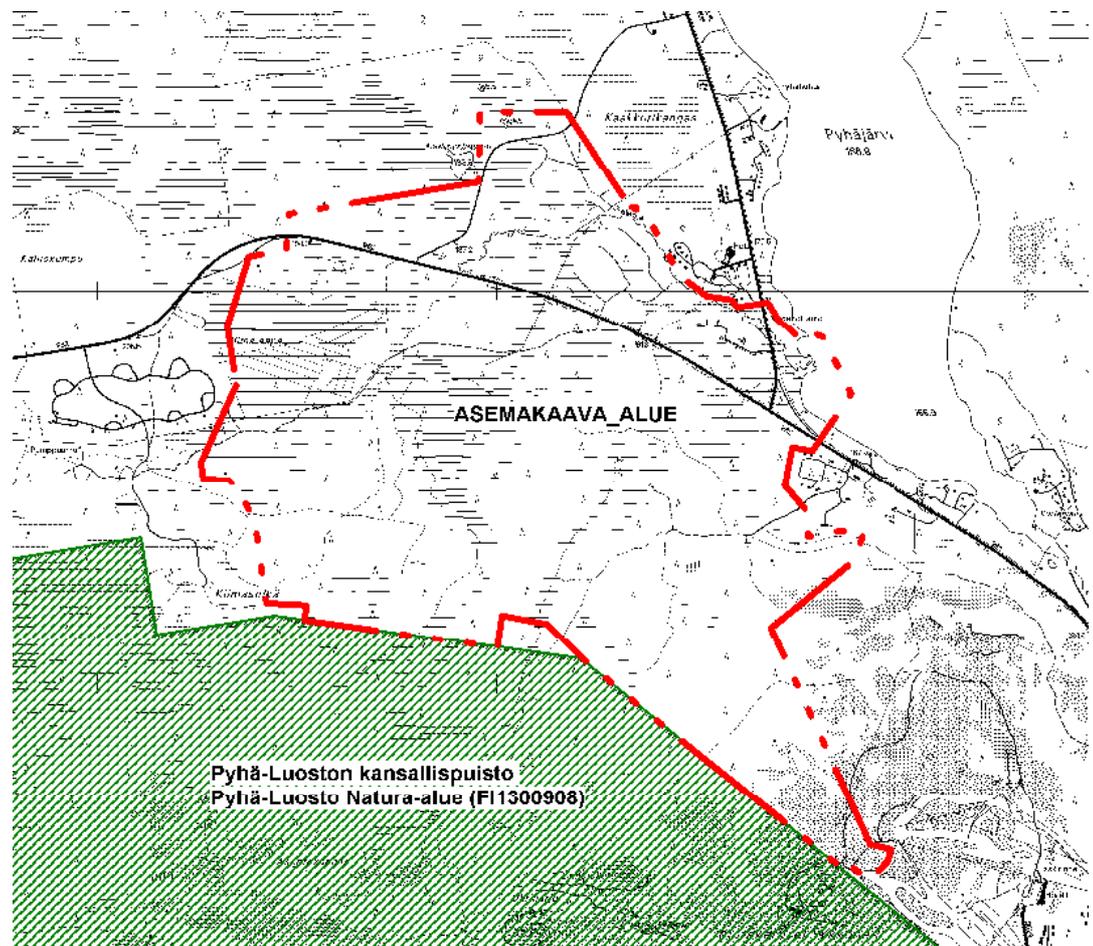
NATURA-TARVEHARKINTA

1 JOHDANTO

Tässä työssä arvioidaan Pyhätunturin osa-alueen B asemakaavan toteuttamisen vaikutuksia Pyhä-Luoston Natura-alueen (FI1300908) luontoarvioihin. Pyhätunturin kansallispuiston osa on rajattu omana Natura-alueena (FI1300901). Tämä työ on ns. Natura-tarveharkintaselvitys, jossa arvioidaan joudutaanko kaavan vaikutuksista laatimaan varsinainen luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi. Työssä on käytetty varsinaisen Natura-arvioinnin kriteerejä.

Asemakaava-alue rajautuu Pyhä-Luoston kansallispuistoon (kuva 1). Puisto muodostuu vuonna 1938 perustetusta Pyhätunturin kansallispuistosta ja sen luoteispuolella sijaitsevasta Luoston alueesta. Pyhä-Luoston kansallispuisto muodostettiin kansallispuistoksi vuonna 2005.

Arvioinnin on laatinut FCG Planeko Oy:n Kuopion toimistosta FK, biologi Jari Kärkkäinen.

Kuva 1. Kaava-alueen sijainti suhteessa Natura-alueeseen.

2 MENETELMÄT JA AINEISTO

2.1 Natura-arviointi

Natura-arvioinnin lähtökohtana on Natura 2000-alueiden suojelun turvaamiseksi säädetyt luonnonsuojelulain 65 ja 66 pykälät¹. Ensimmäinen mainittu säännös koskee arviointivelvollisuutta (LSL 65 §). Jos hanke tai suunnitelma todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-alueen suojelun perustana olevia luonnonarvoja, on vaikutukset arvioitava asianmukaisella tavalla. Kynnyksen arvioinnin suorittamiseksi voi ylittyä myös eri hankkeiden ja suunnitelmien yhteisvaikutusten vuoksi. Sama koskee myös Natura-alueen ulkopuolella toteutettavaa hanketta, jos sillä on todennäköisesti alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Toinen mainittu säännös koskee heikentämiskieltoa (LSL 66 §). Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseksi taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos arviointi ja siitä pyydettyvä alueellisen ympäristökeskuksen lausunto osoittavat hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Luonto- tai lintudirektiivissä ei ole määritetty milloin luonnonarvot heikentyvät tai milloin ne merkittävästi heikentyvät. Arvioitaessa häiriön merkittävyyttä voidaan käyttää lähtökohtana Neuvoston direktiivin 92/43/ETY määrittelemää luontotyyppin ja lajin suotuisan suojelun tasoa². Vaikutusten suuruutta on arvioitu viisiportaisella asteikolla, joka kuvaa luontotyyppin heikentyvän tai häviävän pinta-alan osuutta tai lajin heikentyvän tai häviävän yksilömäärää suhteessa Natura-alueen luontotyyppin pinta-alaan tai lajimäärään (taulukko 1)³. Vaikutusten arvioinnissa on käytetty apuna vaikutusten merkittävyyden arviointia alueen luontoarvoille soveltuvien kriteereihin⁴. Vaikutuksen merkittävyys, luokittelu ja niiden kriteerit on esitetty taulukossa 2³.

Vaikutusten todennäköisyyttä on arvioitu seuraavia luokkia hyväksi käyttäen: Varma, erittäin todennäköinen, todennäköinen, odotettavissa, ennakoitavissa ja epätodennäköinen sekä erittäin epätodennäköinen.

Vaikutusten merkittävyyttä on arvioitu koskemattomuuskäsitteen kautta. Luontodirektiivissä ja komission tulkintaohjeissa korostetaan, että hanke ei saa uhata alueen koskemattomuutta ts. koko Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan täytyy säilyä elinkelpoisena. Myös niiden luontotyyppien ja lajien, joiden vuoksi alue on valittu Natura-verkostoon, kantojen täytyy säilyä elinvoimaisena. Komission selvityksen ohjeiden mukaan negatiivinen vaikutus alueen eheyteen on lopullinen kriteeri, jonka perusteella todetaan, ovatko vaikutukset merkittäviä.

Taulukko 1. Vaikutusten suuruuden luokittelu ja luokittelun kriteerit

Erittäin suuri vaikutus	Vaikutus kohdistuu yli 80 % Natura-alueella sijaitsevasta luontotyyppistä tai yli 80 % Natura-alueella esiintyvän direktiivilajin runsaudesta
Voimakas	Vaikutus kohdistuu 50–80 % Natura-alueella sijaitsevasta luontotyyppistä tai 50–80 % Natura-alueella esiintyvän direktiivilajin runsaudesta
Kohtalainen vaikutus	Vaikutus kohdistuu yli 10 %, mutta alle 50 % Natura-alueella sijaitsevasta luontotyyppistä tai yli 10 %, mutta

¹ Luonnonsuojelulaki 1096/1996

² http://europa.eu.int/eurlex/fi/consleg/pdf/1992/fi_1992L0043_do_001.pdf.

³ Jokimäki, J. & Hamari, S. 2007: Kevitsan kaivoshankkeen Natura-arviointi.

⁴ Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Ympäristöopas 109

	alle 50 % Natura-alueella esiintyvän direktiivilajin runsaudesta
Lievä vaikutus	Vaikutus kohdistuu alle 10 % Natura-alueella sijaitsevasta luontotyyppistä tai alle 10 % Natura-alueella esiintyvän direktiivilajin runsaudesta
Ei vaikutusta	Ei muutoksia tai muutokset kohdistuvat erittäin pieneen osaan (alle 0,5 %) luontotyyppistä tai Natura-alueella esiintyvän direktiivilajin runsaudesta

Taulukko 2. Vaikutusten merkittävyyden luokittelu ja luokittelun kriteerit.

Suuri merkittävyys	Hanke heikentää suojeltavan lajin tai luontotyypin suojelutasoa tai johtaa luontotyypin /lajin katoamiseen lyhyellä aikavälillä.
Kohtalainen merkittävyys	Hanke heikentää kohtalaisesti suojeltavan lajin tai luontotyypin suojelutasoa tai johtaa luontotyypin/lajin katoamiseen pitkällä aikavälillä
Vähäinen merkittävyys	Hankkeella on vähäisiä vaikutuksia suojeltavan lajiin tai luontotyyppiin eikä hanke uhkaa luontotyypin /lajin säilymistä alueella.
Merkityksetön	Hankkeesta ei aiheudu vaikutuksia suojeltaviin lajiin tai luontotyyppiin.

Pyhätunturin Natura-alue on osa Pyhä-Luosto Natura-alueetta. Pyhä-Luosto Natura-alueen suojeluperusteena on lintudirektiivi (SPA). Se sisältää vanhan Pyhätunturin kansallispuistoalueen (FI1300901), jonka suojeluperusteena on luontodirektiivi (SCI-alue). Arviointi kohdistuu sekä luontotyypeihin että lintudirektiivilajeihin. Arvioinnin pohjana on asemakaavaehdotus (3.3.2009).

2.2 Aineisto

Arvioinnin kannalta keskeisenä aineistona on ollut:

- WSP LT-Konsultit Oy 2005: Pyhä-Luosto yleiskaava, vaikutusten arviointi (9.5.2005).
- Saarinen, J. ja Vaara, M. 2002: Mökki kansallispuiston laidalla. Lomasukaiden näkemyksiä Pyhätunturin kansallispuiston käytöstä ja kehittämisestä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 845.
- Pyhä-Luoston Natura-alueen tietolomake (täyttöajankohta 4.2005).
- Pyhätunturin kansallispuiston tietolomake (täyttöajankohta 10.1996).
- Pyhätunturin osa-alueen B asemakaava, asemakaavaluonnoskartta (29.4.2008) ja selostus (26.10.2007).
- Pyhätunturin osa-alueen B asemakaava, asemakaavaehdotuskartta (3.3.2009).
- Pelkosenniemen kunta, Pyhätunturi, osa-alue B, asemakaava, osallistumis- ja arviointisuunnitelma 25.1.2006.
- Pyhä-Luoston yleiskaava, kaavaselostus 18.7.2005.
- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46. Suomen ympäristökeskus.
- Jokimäki, J. ja Kisanlahti-Jokimäki, M-L. 2002: Suunnitellun Pyhä-Luoston Natura-alueen linnusto. Metsähallitus, Raportti.
- Metsähallitus 2007: Pyhä-Luoston kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, Sarja C nro 30.
- Kisanlahti-Jokimäki, M-L, Jokimäki, J., Huhta, E., Ukkola, M. Helle, P. ja Ollila T. 2000: Territory occupancy and breeding success of the Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*) around tourist destinations in northern Finland. *Ornis Fennica* 85.
- Nyman Pekka, haastattelu 15.8.2008.

Työhön liittyi Metsähallituksen kanssa käyty neuvottelu (25.3.2009), jossa käsiteltiin haittojen lieventämistoimia. Neuvotteluun osallistui:

- Metsähallitus, Lapin luontopalvelu, aluepäällikkö Yrjö Norokorpi.
- Metsähallitus, puistonjohtaja, Pertti Itkonen.
- Pelkosenniemen kunta, rakennusmestari Kari Harju.
- FCG Planeko Oy, Jari Kärkkäinen.

3 ALUEEN NYKYTILA JA KAAVASUUNITELMA

3.1 Yleiskuva ja alueen nykytila

Asemakaava-alue sijaitsee Pelkosenniemellä Pyhätunturin eteläisimmän huipun eli Kultakeron luoteispuolella. Alue on lähes kokonaan rakentamatonta metsä-, suo- ja tunturialuetta. Alueen pohjoisosassa on Luostontie (maantie 962). Alueella on polkuja ja latu-uria.

Pohjoisessa alue rajautuu likimäärin Pyhäjärveen laskevaan Rajaojaan, etelässä Pyhä-Luoston kansallispuistoon. Lännessä alue rajautuu Kiima-aavan alueeseen ja idässä Pyhätunturin itäisimmän huipun Kultakeron pohjoisrinteisiin. Alueen pinta-ala on 687 ha.

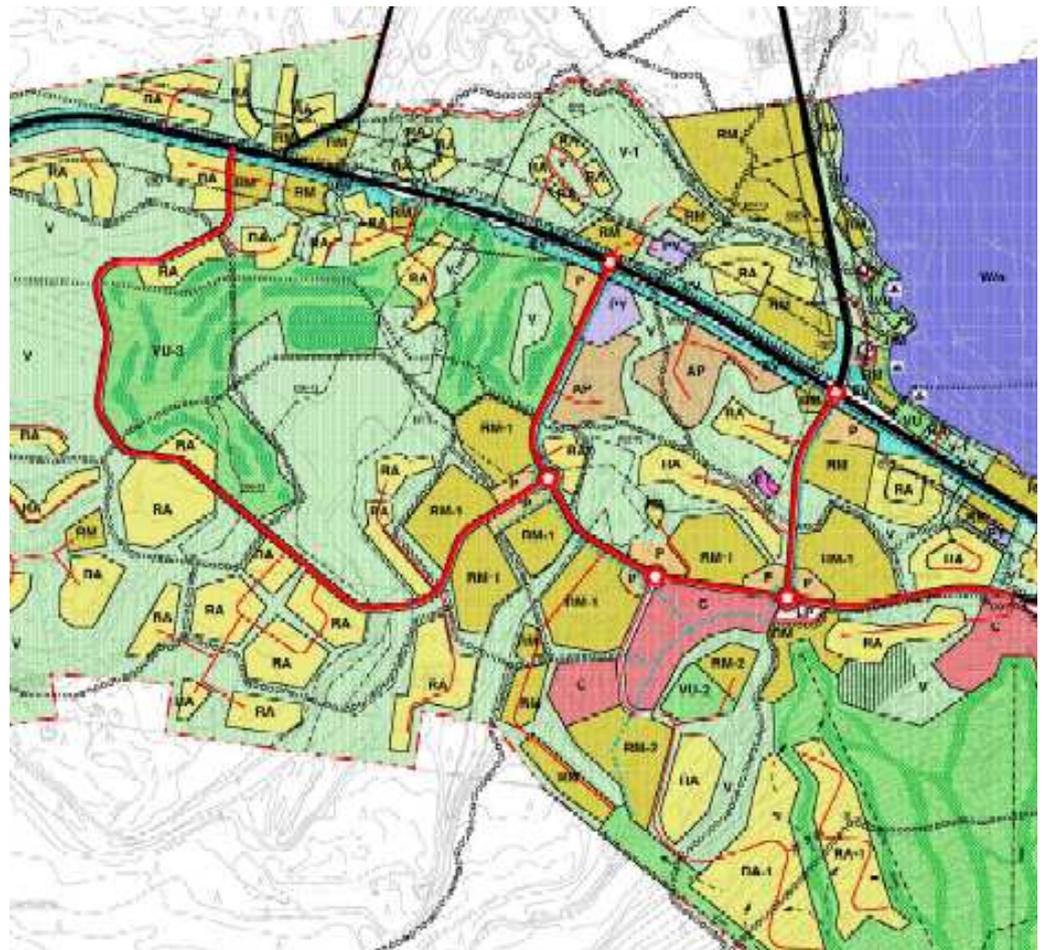
3.2 Kaavatilanne

Asemakaava-alueella on voimassa Itä-Lapin maakuntakaava, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut 26.10.2004. Alueen maankäyttöä ohjaa Pyhä-Luoston yleiskaava, jonka Pelkosenniemen kunnanvaltuusto on hyväksynyt 10.11.2005. Yleiskaavan yhteydessä on laadittu vaikutusten arviointi. Sen mukaan kaavan toteutuminen ei merkittävästi heikennä Pyhä-Luosto Natura-alueen suojeltavia luontoarvoja⁵.

Ote Pyhä-Luoston yleiskaavasta on kuvassa 2.

Alueen pohjoisosassa on voimassa 22.4.1976 vahvistettu Pyhäjärven I ja II osa-alueen rantakaava. Alueen länsiosan Kiima-aavan alue kuuluu myös osittain voimassa olevan asemakaava-alueeseen.

⁵ WSP LT-Konsultit Oy 2005

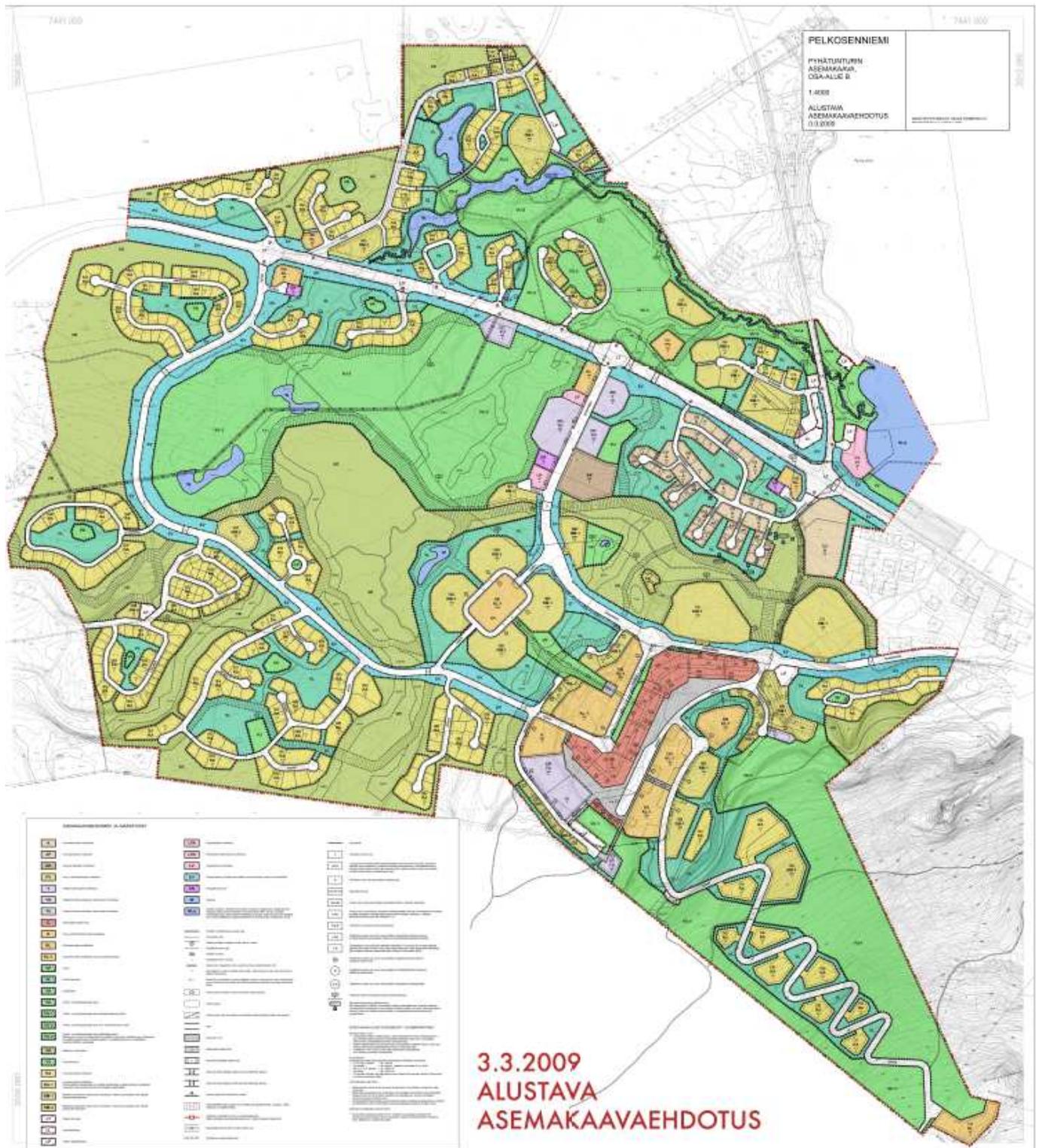
Kuva 2. Kuvaote Pyhä-Luoston yleiskaavasta.

3.3 Asemakaavaehdotus

Kaava-alueelle on tarkoitus toteuttaa ympärivuotisesti toimiva matkailupalvelujen ja loma-asumisen kokonaisuus. Lisäksi alueelle suunnitellaan myös kaupallisia ja julkisia palveluja, kulttuuripalveluita ja pysyvää asutusta. Yleiskaava on määrittänyt kehykset kaavaratkaisulle. Asemakaavaehdotus on esitetty kuvassa 3.

Asemakaavaehdotus noudattaa yleiskaavan mitoitus. Kokonaismitoitus on 670 354 k-m². Osa-alueen 3 mitoitus on 647 587 k-m² (yleiskaavan mukainen mitoitus on 647 712 k-m²). Asemakaavaan sisältyy myös Pyhjärven yleiskaavaehdotukseen kuuluva osa-alue 10. Osa-aluekartta on kuvassa 4.

Alueelle muodostuisi noin 15 000 vuodepaikkaa ja noin 1 000 ihmisen asuttama taajama. Vuodessa alueella vierailisi satojatuhansia kävijöitä.

Kuva 3. Alustava asemakaavaehdotus.

Puistotien varrella olevat alue koostuu pääosin erillisten loma-asuntojen korttelialueista (RA). Luostontien pohjoispuolen alue käsittää pääasiassa loma-asuntojen korttelialueita (RA) ja nykyisen kaavan mukaisesti kaksi matkailupalvelualueita (RM) ja Luostontien varressa liikerakennusten alueen (KL). KultaHIPunkadun pohjoispään alueella kadun itäpuolelle ryhmittyvät kunnallisille palveluille varattu yleisten rakennusten alue (Y), opetustoimintaa varten varattu alue (YO) ja pysyvän asutuksen alue (AK).

Kultahuipunkadun pohjoispään kadun itäpuolelle ryhmittyvät kunnallisille palveluille varattu yleisten rakennusten alue (Y), opetustoimintaa varten varattu alue (YO) ja pysyvän asutuksen alue (AK). Osa-alueen eteläosassa on alueet matkailupalveluille (RM).

Kuva 4. Osa-aluekartta.

Tornikadun alueelle sijoittuvat hotelli- ja liikerakennuskortteli (C) ja matkailupalvelukorttelit (RM). Keskusalueelle on osoitettu tiiviisti rakennettu liikerakennusten kokonaisuus (C). Keskuskorttelin eteläpuolella, aukion toiselle puolelle sijoittuu kulttuuri- ja urheilurakennusten kokonaisuus (YU). Keskuskorttelin länsipuolella sijaitsevat liike- ja hotellirakennusalue (K). Keskuskadun pohjoispuolen ja itäosan alueelle sijoittuvat matkailupalveluiden (RM) kortteli-alueet. Pyhäntien eteläpuolinen asuinalue koostuu pysyvän asutuksen alueista (A). Lisäksi Pyhäntien risteuksen tuntumassa on alueet kaupallisille palveluille (KL) ja lämpökeskukselle (EN).

Pyhäjärven rantaan sijoittuu koko kaava-alueella palveleva venesatama (LV). Luostontien ja Rajaojan väliselle alueelle sijoittuvat nykyisen kaavan mukaiset loma-asuntoalueet (RA), helikopterikentän huolto- ja terminaalirakennusten

alue (LHA) sekä uudet matkailupalvelu- sekä huvi- ja viihdepalveluiden alueet (RM, PV).

Kultakeron rinne- ja huippualueella rakennusalueet ryhmittyvät huipulle johtavan huoltotien varrelle ja muodostavat laskettelurinteisiin tukeutuvan lomasuinaluekokonaisuuden. Huipulla on varaus maisemaravintolalle (KL).

Asemakaavassa on osoitettu kahdesta paikkaa yhteydet kansallispuistoon, joloin voidaan ohjata ja ohjeistaa kävijöitä.

4 PYHÄ-LUOSTON KANSALLISPUISTO

4.1.1 Nykykäyttö

Kansallispuiston kävijöistä suurin osa liikkuu omatoimisesti merkityillä poluilla ja hoidetuilla laduilla sekä käyttää Metsähallituksen ylläpitämiä taukopaikkoja ja yrittäjien latukahviloita. Kansallispuistosta suurin osa (60 % alueen pinta-alasta) on ns. syrjäosaa, jonne ei ohjata liikkumista.

Puiston alueelle on rakennettu useita retkeilyreittejä, polkuja sekä erilaisia palvelurakenteita (mm. useita laavuja ja kotia). Reittien lähtöpisteitä ovat Pyhätunturilla Luontokeskus, Pyhä-Luoston välillä oleva Rykimäkero sekä Luoston portti ja Luostonloman pysäköintialue Luostolla.

Pyhä-Luoston alueella on hoidettua latuverkostoa noin 150 km. Pyhä-Luoston kansallispuiston länsipuolitse ja Keski-Luoston halki kulkee moottorikelkkailureitti. Myös Huttujärven kohdalta kansallispuiston poikki kulkee moottorikelkkaura. Kesäaikaiset reitit ja luontopolut on rakennettu pitkostamalla ja sorsatamalla liikkumisen helpottamiseksi. Jyrkille rinneosuuksille on rakennettu portaat.

Vuonna 2005 Pyhä-Luoston alueelle on arvioitu kohdistuvan noin 100 000 käyntikertaa⁶. Pääosa käyntikerroista muodostuu talvikaudella. Vanhan Pyhätunturin kansallispuistossa vierailee vuosittain noin 25 000 kävijää. Pyhätunturin alueella suositut retkeilykohteet ovat Pyhänkasteenlampi, Karhunjuomalampi ja Isokuru. Näillä kohteilla käy noin 15 000 retkeilijää. Suurin osa kiertää Kultakeron ympäri Karhunjuomalammen reittiä. Pyhätunturin kansallispuiston kävijät tekevät suhteellisen lyhytkestoisia päiväretkiä. Tyypillisin vierailu kestää alle viisi tuntia. Yli yön kestävien retkien osuus on vähäinen.

Vuonna 2002 kansallispuiston läheisyydessä oli 7 000 vuodepaikkaa.

Kasvillisuuden kulumisen on kulumistutkimuksissa todettu kohdistuvan rakennetuille lähireiteille ja -kohteisiin. Uhanalaisten petolintujen seurannan perusteella on voitu todeta, että säännöllinen pesintä on kansallispuiston alueella onnistunut koko seurannan ajan. Alueen nykykäyttö on heikentänyt huuhtajan pesintämahdollisuuksia Rykimäkärven ja Uhriharjun alueella, koska kesäreitit kulkevat pesäpaikkojen läheltä⁷.

4.1.2 Käyttö- ja hoitosuunnitelma

Pyhä-Luoston kansallispuistolle on laadittu käyttö- ja hoitosuunnitelma, jossa on asetettu edellytykset noin 50 %:n kasvulle vuoteen 2015 mennessä.

⁶ Metsähallitus 2007

⁷ Nyman Pekka, haastattelu 15.8.2008.

Käyttö- ja hoitosuunnitelman avulla toteutetaan perustamisessa asetetut tavoitteet ja sovitetaan ne alueen käytön ja luonnonsuojelun asettamiin rajoihin.

Käyttö- ja hoitosuunnitelmassa todetaan, että esitetyt toimenpiteet ja alueen käyttö eivät merkittävästi heikennä suojeltavia luonto- ja lintudirektiivin luontotyyppisiä tai lajeja, joiden perustella Pyhä-Luosto Natura-alue on otettu Natura 2000 -verkostoon⁸. Lapin ympäristökeskus lausunnossaan toteaa, että Natura-arviointi on tehty ylimalkaisesti. Arvioinnissa ei ole arvioitu riittävästi toimenpiteiden vaihtoehtojen vaikutuksia suojeltaviin luontotyyppisiin tai lajeihin sekä vaikutusten merkittävyyttä. Ympäristöministeriö on vahvistanut Pyhä-Luoston käyttö- ja hoitosuunnitelman (YM2/5741/2007) ja toteaa, että suunnitelman perusteella tehtävät toimenpiteet eivät merkittävästi heikennä Natura-alueen luontoarvoja, arviot perustuvat riittävään tietoon ja vaikutukset ovat perusteltuja.

5 NATURA-ALUEEN LUONTOARVOT

5.1 Yleistä

Pyhä-Luosto Natura-alue on erittäin arvokas vanhan metsän sekä tunturi- ja suoluonnon kokonaisuus. Alueella on monipuolinen metsä- ja suolinnusto. Luoston alueelta on löydettävissä lähes kaikki Peräpohjolan suotyypit. Metsät ovat runsaspuustoisia luonnontilaisia vanhoja männiköitä ja kuusikoita. Paikoin on reheviä lehtomaisia vesilaikkuja ja puronvarsia.

Pyhätunturi on Suomen eteläisin suurtunturi, joka kohoaa aapasoiden keskeltä yli 500 metrin korkeuteen. Erikoispiirteinä ovat jyrkät rinteet ja syvät kurut, joista Isokuru (220 m) on syvin. Varsinaista tunturikasvillisuutta on vähän. Tunturin juurella on mänty- ja kuusimetsiä ja laajoja aapasoita. Pyhätunturi muodostaa yhdessä Luoston kanssa laajan geologisen ja ekologisen kokonaisuuden.

5.2 Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit

Luontotyyppitiedot koskevat alueeseen sisältyviä SCI-alueita Luosto (FI1301713) ja Pyhätunturi (FI1300901). Pyhä-Luoston Natura-alueen osalta suojelu kohdistuu taulukossa 3 esitettyihin luontotyyppisiin (Natura-tietolomakkeen kohta 3.1). Kuvassa 5 on esitetty luontotyyppien levinneisyys ja pinta-alaosuudet (Natura-tietolomakkeen mukaiset). Pinta-aratiedot pohjautuvat Metsähallituksen kuviotietoihin, joista Natura-alueen pinta-alaosuudet eroavat⁹.

Taulukko 3. Pyhä-Luosto Natura-alueen suojeltavat luontotyypit.

Luontotyyppi	Koodi	Pinta-ala (ha)	Natura - tietokanta % -osuus
- Ei Natura-luontotyyppiä	-	2174,4	15,0
- Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet	3110	17,7	alle 1
- Humuspitoiset lammet ja järvet	3160	14,0	alle 1
- Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit	3210	12,2	alle 1
- Vuorten alapuoliset tasankojoet	3260	20,7	alle 1

⁸ Metsähallitus 2007

⁹ Metsähallitus 2007

- Alpiiniset ja boreaaliset tunturikankaat	4060	33,8	alle 1
- Subarktiset Salix-pensaikot (tunturipajukot)	4080	-	alle 1
- Keidassuot	7110	68,4	alle 1
- Vaihtumissuot ja rantasuot	7140	28,4	2
- Cratoneurion-huurreammallähteet	7220	0,2	alle 1
- Fennoskandian lähteet ja lähdesuot	7160	0,5	alle 1
- Letot	7230	22,5	alle 1
- Aapasuot	7310	3813,7	23
- Vuorten kvartsipitoiset vyörysoiraikot ja lohkareikot lumirajalla	8110	3,9	4
- Kasvipeitteiset silikaattikalliot	8220	81,6	alle 1
- Boreaaliset luonnonmetsät	9010	7405,7	55
- Tunturikoivikot	9040	17,9	1
- Boreaaliset lehdot	9050	62,1	1
- Fennoskandian metsäluhdat	9080	1,1	alle 1
- Puustoiset suot	91D0	579,9	3
- Alnus glutinosa ja Fraxinus excelsior-tulvametsät	91E0	3,1	alle 1

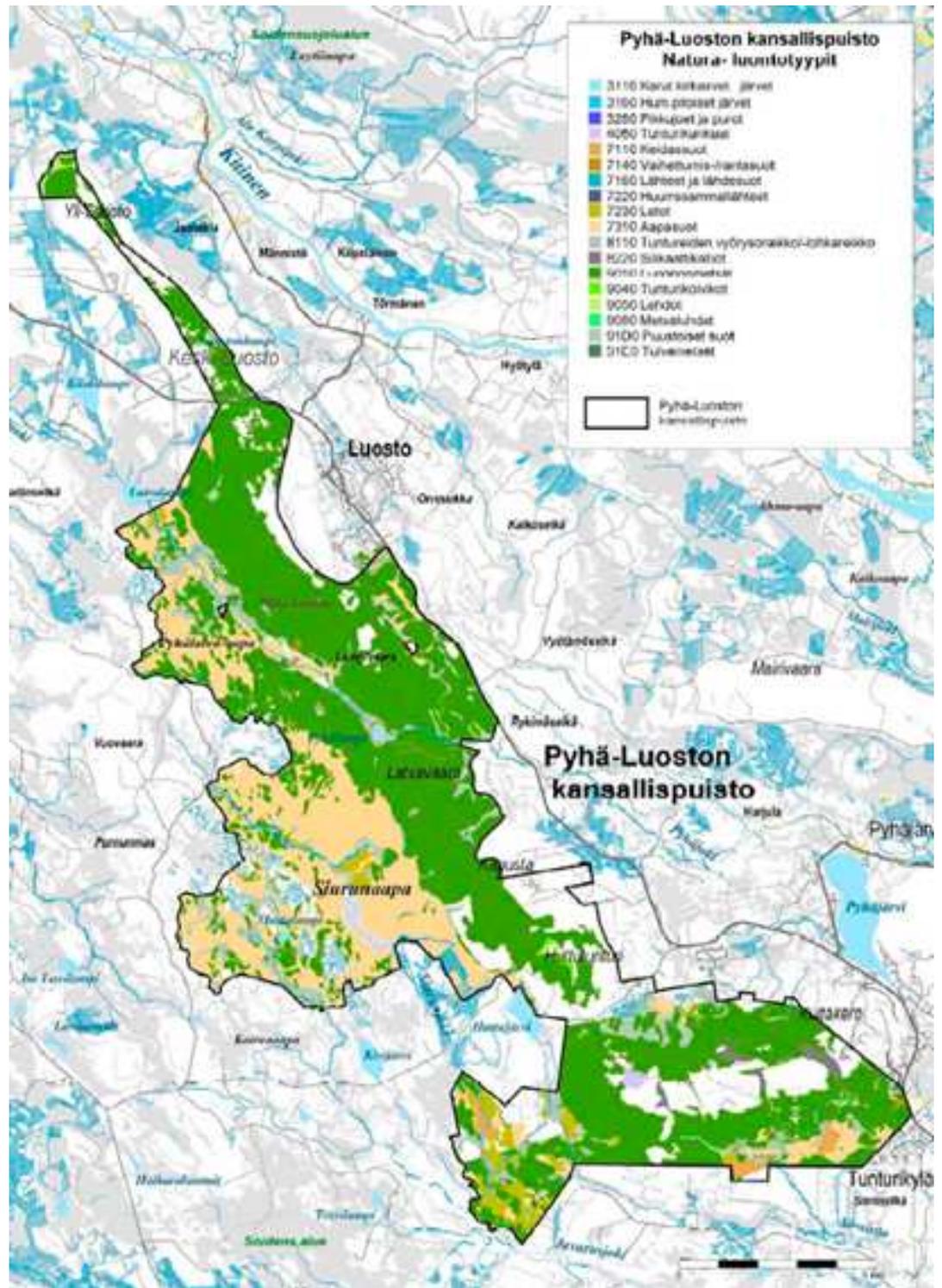
Alleviivattu ja **lihavoitu** luontotyyppi on priorisoitu luontotyyppi.

Pyhätunturin kansallispuiston Natura-alueen osalta suojelu kohdistuu seuraaviin luontotyypeihin (Natura-tietolomakkeen kohta 3.1) (taulukko 4).

Taulukko 4. Pyhätunturin kansallispuiston Natura-alueen suojeltavat luontotyypit.

Luontotyyppi	Koodi	Pinta-alaosuus(%)
- Humuspitoiset lammet ja järvet	3160	alle 1
- Vuorten alapuoliset tasankojoet	3260	alle 1
- Alpiiniset ja boreaaliset tunturikankaat	4060	2
- Keidassuot	7110	alle 1
- Vaihtumissuot ja rantasuot	7140	alle 1
- Fennoskandian lähteet ja lähdesuot	7160	alle 1
- Letot	7230	alle 1
- Aapasuot	7310	5
- Vuorten kvartsipitoiset vyörysoiraikot ja lohkareikot lumirajalla	8110	18
- Kasvipeitteiset silikaattikalliot	8220	alle 1
- Boreaaliset luonnonmetsät	9010	63
- Boreaaliset lehdot	9050	alle 1
- Harjumuodostumien metsäiset luontotyypit	9060	alle 1
- Fennoskandian metsäluhdat	9080	alle 1
- Puustoiset suot	91D0	12

Alleviivattu ja **lihavoitu** luontotyyppi on priorisoitu luontotyyppi.

Kuva 5. Pyhä-Luoston kansallispuiston Natura-tuontotyyppit¹⁰.

¹⁰ Metsähallitus 2007

5.3 Luontodirektiivin liitteen II lajit

Pyhä-Luosto Natura-alueella suojelu kohdistuu seuraaviin luontodirektiivin liitteen II lajeihin (Natura-tietolomakkeen kohta 3.2.c ja 3.2.g): saukko, kiiltosirppisammal, lettorikko, laaksoarho, lapinleinikki sekä neidonkenkä. Lisäksi alueella esiintyy susi, karhu, ahma ja ilves, joista karhua tavataan säännöllisesti¹¹. Ilveksiä, susia ja ahmoja tavataan satunnaisesti. Myös saukkoa esiintyy alueella säännöllisesti. Saukon elinympäristönä ovat pienvedet ja jokien varret.

Neidonkenkä esiintyy vanhoissa kuusimetsissä. Laji on kalkinvaatija. Lajia on arvioitu olevan Natura-alueella 250–1000 yksilöä. Laaksoarhon kasvupaikkoina ovat jokitörmät, lehdot, tulvaniityt ja -metsät. Lajia on runsaasti. Sitä on arvioitu olevan Natura-alueella 1 000–10 000 yksilöä.

Myös lapinleinikkiä tavataan puronvarsilta, mutta sen lisäksi kasvupaikkoina ovat lähteikköympäristöt, kuusikorvet ja kosteat sammaltundraympäristöt. Pyhä-Luoston alueen populaation koosta ei ole tietoa. Lettorikko kasvaa ravinteisilla, usein lähteisillä lettosoilla ja koivuletoilla. Lettorikkoa kasvaa Natura-alueella runsaasti (yli 10 000 yksilöä). Lettorikko kasvavat usein kiiltosirppisammalen lähetyvillä.

Kiiltosirppisammal kasvaa väli- ja rimpipinnoilla lähteiden äärellä, lähteisillä soilla ja luhtaisilla rantasoidilla. Kiiltosirppisammal on heikko kilpailija ja hyötyy porojen ja hirvien kohtuullisesta tallaamisesta. Laji on Natura-alueella harvinaisen.

5.4 Lintudirektiivin liitteen I lajit

Natura-alueelta on todettu seuraavat lintudirektiivin liitteen I lajit (Natura-tietolomakkeen kohta 3.2.a): ampuhaukka, metso, helmipöllö, palokärki, hiiripöllö, pohjantikka, huuhkaja, pyy, kapustarinta, sinirinta, keräkurmitsa, sinisuohaukka, kuikka, suokukko, kurki, suopöllö, lapinpöllö, teeri, lapintiira, uivelo, laulujoutsen, varpuspöllö, liro, vesipääsky, mehiläishaukka ja neljä uhanalaista lajia. Taulukossa 5 on esitetty lintudirektiivin liitteen I lajien esiintyminen.

Lisäksi käyttö- ja hoitosuunnitelmassa on mainittu seuraavat lintudirektiivin liitteen I lajit, joita ei ole mainittu Natura-tietolomakkeessa: kalasääski, tunturipöllö ja harmaapäätikka. Linnuston kannalta tärkeimmät elinympäristöt ovat aapasuot ja vanhat metsät, jotka sijoittuvat Pyhäjokivarteen ja Rykimäkurun alueelle.

Taulukko 5. Lintudirektiivin liitteen I lajien esiintyminen Pyhä-Luoston alueella.

Laji	Esiintyminen	Pesivä	Parimääräarvio
ampuhaukka	satunainen	pesivä	6-10
helmipöllö	satunainen	pysyvä	6-10
hiiripöllö	säännöllinen	pysyvä	1-5
huuhkaja	säännöllinen	pysyvä	1-5
kapustarinta	säännöllinen	pesivä	51-100
keräkurmitsa	satunainen	pesivä	1-5
kuikka	säännöllinen	levähtävä	-
kurki	säännöllinen	pesivä	1-5
lapinpöllö	satunainen	pysyvä	1-5
lapintiira	säännöllinen	pesivä	1-5

¹¹ Metsähallitus 2007

laulujoutsen	säännöllinen	pesivä	1-5
liro	säännöllinen	pesivä	101-250
mehiläishaukka	<i>satunainen</i>	levähtävä	-
merikotka	<i>satunainen</i>	levähtävä	-
maakotka	säännöllinen	pesivä	1-5
muuttohaukka	säännöllinen	pesivä	1-5
metso	säännöllinen	pysyvä	51-100
palokärki	säännöllinen	pysyvä	1-5
pohjantikka	säännöllinen	pysyvä	11-50
pyy	säännöllinen	pysyvä	11-50
sinirinta	säännöllinen	pesivä	11-50
sinisuohaukka	säännöllinen	pesivä	1-5
suokukko	säännöllinen	pesivä	51-100
suopöllö	säännöllinen	pesivä	1-5
teeri	säännöllinen	pysyvä	11-50
uivelo	<i>satunainen</i>	levähtävä	-
varpuspöllö	<i>satunainen</i>	pysyvä	1-5
vesipääsky	säännöllinen	pesivä	1-5

5.5 Muut lajit

Lintudirektiivin liitteessä I mainitseamattomat säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut (Natura-tietolomakkeen kohta 3.2.b) ovat mustaviklo, punajalkaviklo ja tuulihaukka.

5.6 Suojelun toteuttaminen

Natura-alue kuuluu lähes kokonaan (yli 99 % alueesta) Pyhä-Luoston kansallispuistoon. Natura-alueen pohjoisosassa on muutamia, ei suojeltuja yksityisomistuksessa olevia kiinteistöjä. Ne on tarkoitettu hankkia valtiolle.

6 VAIKUTUSALUE

Asemakaavaluonnoksen osoittamat uudet rakentamisalueet ja tieyhteydet eivät sijoitu Natura-alueen välittömään läheisyyteen. Rakentamisen ja suojelualueen rajalle on jätetty myös kapea suojavyöhyke (VR-alue). Väliilliset vaikutukset ulottuvat etupäässä vanhan Pyhätunturin kansallispuiston alueelle, mutta myös koko Natura-alueelle.

7 SUUNNITELMAN VAIKUTUKSET NATURA-ALUEEN LUONNONARVOIHIN

7.1 Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit

Asemakaavan toteuttaminen ei aiheuta muutoksia suojeltavien luontotyyppien levinneisyyteen.

Kaava-alueen ja kansallispuiston rajalla on valtaosin matalaa ja harvaa koivu- ja mäntymetsää. Kaavassa on osoitettu rajan suuntainen kapeahko suojavyöhyke kansallispuiston ja rakennettavien alueiden väliin. Rakennettavat alueet eivät muodosta reunavaikutusta kansallispuiston suuntaan.

Kuva 6. Kaava-alueen ja kansallispuiston rajalla on matalaa ja harvaa koivu- ja mäntymetsää.

Kaavan toteutumisen seurauksena kansallispuiston kävijämäärä kasvaa. Todennäköisesti kansallispuiston vuosittainen kävijämäärä nousisi noin 120 - 150 000 kävijään. Vuosittain Karhunjuomalammen kierrolla kävisi noin 25-30 000 kävijään. Tämän seurauksena kasvillisuuden kuluminen on hyvin todennäköistä kaava-alueen lähellä, kansallispuiston rajan tuntumassa. Lisäksi kasvillisuuden kuluminen lisääntyy kansallispuiston suosituilla retkikohteilla, reittien varsilla ja taukopaikoilla. Erityisen herkkiä kulutukselle ovat hyvin kosteat ja kuivat luontotyypit, kuten suot, lähdeympäristöt, kosteat lehdot ja jäkäläkankaat. Kasvillisuuden kulumista ei saada täysin estettyä pelkillä rakennetkaisuilla, koska osa retkeilijöistä tulee liikkumaan myös reittien ulkopuolella.

Pitkällä aikavälillä kasvillisuuden kuluminen ilmenee jossain muodossa seuraavilla luontotyypeillä: tunturikankaat, lähteet ja lähdesuot, aapasuot, luonnonmetsät, silikaattikalliot, tunturikoivikot, lehdot sekä vyörysoaikot ja lohokareikot lumirajalla. Lisäksi vuorten alapuolisten tasankojokien eli pienten jokien ja purojen -luontotyypin rantakasvillisuuteen kohdistuu paikallista kulumisuhkaa.

Kasvillisuuden kuluminen tulee selvemmin lisääntymään Pyhätunturin vanhan kansallispuiston alueella eritoten luonnonmetsissä, missä nykyiset polut levenevät entuudestaan ja mahdollisesti uusia polkuja syntyy kaava-alueen läheisyyteen. Luonnonmetsien ominaispiirteet ja levinneisyys eivät muutu.

Kurujen pohjalla kasvillisuuden kuluminen kohdistuu silikaattikallio- ja lehtoluontotyyppihin. Lisäksi puronvarsilehtoihin ja lähdeympäristöihin kohdistuu suuri kasvillisuuden kulumisriski kohteiden pienialisuudesta ja retkeilijöiden kiinnostuksen vuoksi. Tämä voi heikentää näiden luontotyyppien suojelutasoa. Myös tunturikankailla kasvillisuuden kuluminen on todennäköistä.

Muihin edellä lueteltuihin luontotyyppisiin kasvillisuuden kulumisen riski on pitkällä aikavälillä ilmeinen, mutta kulumisen on paikoittaista. Taulukossa 6 on esitetty vaikutusten merkittävyys Natura-alueen luontotyyppisiin.

Taulukko 6. Asemakaavan vaikutusten merkittävyys Natura-alueen luontotyyppisiin.

Luontotyyppi	Vaikutusta- pa	Vaikutuksen suuruus luokka	Vaikutuksen merkittävyys luokka	Vaikutuksen todennäköi- syy
Nukkaravinteiset vedet	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
Humuspitoiset lammet ja järvet	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
Luonnontilaiset jokireitit	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
Vuorten alapuoliset ta- sankojoet	kasvillisuuden kulutus	Lievä vaikutus	Vähäinen merkit- tävyys	Odotettavissa
Tunturikankaat	kasvillisuuden kuluminen	Lievä vaikutus	Vähäinen merkit- tävyys	Todennäköi- nen
Salix-pensaikot	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
Keidassuot	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
Vaihtumissuot ja ran- tasuot	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
Huurresammallahteet	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
Lähteet ja lähdesuot	kasvillisuuden kuluminen	Kohtalainen vai- kutusta	Vähäinen merkit- tävyys	Odotettavissa
Letot	kasvillisuuden kuluminen	Lievä vaikutus	Vähäinen merkit- tävyys	Odotettavissa
Aapasuot	kasvillisuuden kulutus	Lievä vaikutus	Vähäinen merkit- tävyys	Odotettavissa
Vyöryoraikat ja lohka- reikat lumirajalla	kasvillisuuden kulutus	Lievä vaikutus	Vähäinen merkit- tävyys	Odotettavissa
Silikaattikalliot	kasvillisuuden kulutus	Lievä vaikutus	Vähäinen merkit- tävyys	Odotettavissa
Luonnonmetsät	kasvillisuuden kuluminen	Lievä vaikutus	Vähäinen merkit- tävyys	Varma
Tunturikoivikot	kasvillisuuden kulutus	Lievä vaikutus	Vähäinen merkit- tävyys	Todennäköi- nen
Lehdot	kasvillisuuden kuluminen	Lievä vaikutus	Vähäinen merkit- tävyys	Erittäin to- dennäköinen
Metsäluhdat	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
Puustoiset suot	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
Tulvametsät	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-

7.2 Luontodirektiivin liitteen II lajit

Todennäköisesti pääosaan luontodirektiivin liitteen II lajeista ei kohdistu uhkaa lisääntyvästä retkeilystä huolimatta. Nämä lajit ovat saukko, kiiltosirpisammal, lettorikko ja lapinleinikki.

Neidonkengän ja laaksoarhon osalta kasvustot saattavat pienentyä kasvillisuuden kulumisen takia, koska nämä lajit kasvavat lähteiden lähellä, purojen varsilla ja lehdoissa, jotka ovat retkeilijöiden kannalta kiinnostavia kohteita. Lajit eivät häviä alueelta, mutta populaatiot voivat pienentyä pitkällä aikavälillä.

7.3 Lintudirektiivin liitteen I lajit

Pääosa linnuista pesii kansallispuiston syrjävyöhykkeellä. Syrjävyöhykkeellä ei juuri liikuta, koska alue on vaikeakulkuista maastoa. Osa retkeilijöistä liikkuu syrjäosallakin, minkä seurauksena häiriöherkät lajit voivat häiriintyä. Häiriöherkkiä lajeja ovat erityisesti huuhkaja ja maakotka.

Natura-alueella liikkuminen keskittyy rakennetuille reiteille ja poluille. Nykyiset reitit kulkevat pitkälti kurujen pohjilla. Merkittävin laji kurualueilla on huuhkaja, joka pesii kurujen rinteellä. Pesäpaikat mm. sijoittuvat Rykimäkurun ja Uhriharjun alueille. Näillä pesäpaikoilla pesintä on epäonnistunut usein häirinnän takia (jopa 75 % pesinnästä on epäonnistunut), koska nykyiset kesäreitit sijoittuvat pesäpaikkojen välittömään läheisyyteen¹². Asemakaavan toteuttaminen ei juuri lisää nykyistä häiriötasoa tai hieman lisää sitä.

Landscape Lab -hankkeen tutkimuksessa on todettu, että suurikokoisten matkailukeskusten toiminta vaikuttaa selvästi maakotkan asuttujen reviirien määrään¹³. Tutkimuksen mukaan lähin maakotkan reviiri sijaitsee keskimäärin 9,9 km (vaihteluväli 3,8–22,9 km) etäisyydellä matkailukeskuksen ytimeistä. Lähin onnistunut pesintä sijaitsee keskimäärin 10,3 kilometrin (vaihteluväli 4,5–22,9 km) etäisyydellä matkailukeskuksen ytimeistä.

Kansallispuiston alueella on kolme maakotkan pesimäreviiriä. Pyhätunturin alueella lähin maakotkan pesäpaikka sijoittuu noin 4,5 km päähän asemakaavan rajalta ja noin 6 km asemakaava-alueen keskipisteestä. Pesäpaikka on noin 6-7 km päässä nykyisestä matkailukeskuksesta. Kotka on hyvin herkkä kaikenlaiselle häirinnälle. Erityisesti keväällä kotkan pesien lähellä moottori- ja kekkailu on häiritsevää. Kotkan pesinnän alku sijoittuu vilkaalle pääsiäisesonkikaudelle, jolloin kansallispuiston alueella liikkuu runsaasti retkeilijöitä. Maakotkat aloittavat pesinnän maaliskuussa. Poikanen on lentokykyinen heinäkuussa.

Kotkaan kohdistuvan häirinnän todennäköisyys kasvaa. Vaikka useimmat ihmiset liikkuvat reiteillä, osa retkeilijöistä tulee häiritsemään kotkaa tietämättään tai jopa tietoisesti. Pesintähäiriö on satunnaista.

Myös muuttohaukka kuuluu häiriöherkkiin lajeihin. Lajin pesimäympäristönä ovat laajat suoalueet. Pesintähäiriö on todennäköisesti satunnaista.

Suoalueella liikkuvat todennäköisesti häiritsevät laulujoutsenta, kapustarintaa ja liroa. Laulujoutsen näkyvänä lintuna kiinnostaa ihmisiä. Liro ja kapustarinta ovat suoalueella hyvin yleisiä lajeja. Suoalueella liikkuvat voivat häiritä satunnaisesti myös suokukkoa, keräkurmitsaa ja kurkea.

Syrjäosalla pesii kuikka, joka on suhteellisen herkkä häiriölle. Varomaton liikkuminen pesimälammen ympäristössä altistaa kuikan munat pesärosvoille. Pesintähäiriö on todennäköisesti satunnaista. Metsäalueella retkeilijät varmuudella häiritsevät myös metsoa, teertä ja pyytä. Muiden metsälajien osalta häiriö on mahdollista, mutta todennäköisyys on vähäinen.

Taulukossa 7 on esitetty arvio asemakaavan vaikutusten merkittävydestä Natura-alueella tavattaviin lintudirektiivin liitteen I lajeihin.

¹² Nyman Pekka, haastattelu 15.8.2008.

¹³ Kaisanlahti-Jokimäki ym. 2000

Taulukko 7. Kaavan vaikutusten merkittävyys Natura-alueella tavattaviin lintudirektiivin liitteen I lajeihin.

Lintulaji	Vaikutustapa	Vaikutuksen suuruus luokka	Vaikutuksen merkittävyys luokka	Vaikutuksen todennäköisyys
ampuhaukka	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
helmipöllö	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
hiiripöllö	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
huuhkaja	Häirintä	Kohtalainen vaikutus	Kohtalainen merkittävyys	Todennäköinen
kapustarinta	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Odotettavissa
keräkurmitsa	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Odotettavissa
kuikka	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Odotettavissa
kurki	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Odotettavissa
lapinpöllö	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
lapintiira	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
laulujoutsen	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Todennäköinen
liro	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Todennäköinen
mehiläishaukka	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
merikotka	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
muuttohaukka	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Odotettavissa
maakotka	Häirintä	Kohtalainen vaikutus	Kohtalainen merkittävyys	Todennäköinen
metso	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Todennäköinen
palokärki	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
pohjantikka	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
pyy	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Todennäköinen
sinirinta	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
sinisuohaukka	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
suokukko	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Odotettavissa
suopöllö	-	Ei vaikutusta	Merkityksetön	-
teeri	Häirintä	Lievä vaikutus	Vähäinen merkittävyys	Todennäköinen

8 VAIKUTUSTEN MERKITTÄVYYDEN ARVIOINTI

Kaavan toteutuminen lisää kansallispuiston kävijämäärää merkittävästi. Tämän seurauksena eräisiin luontotyyppeihin kohdistuu kasvillisuuden kulumista ja häiriöherkkiin lintudirektiivin petolintuihin kohdistuva häirinnän todennäköisyys kasvaa. Kasvillisuuden kulumisen merkittävyys on suurelta osin vähäistä.

Vaikutukset ovat kohtalaisen kielteiset maakotkalle ja huuhkajalle. Haittoja voidaan lieventää. Muille lintudirektiivin lajeille ja suojeltaville luontotyypeille sekä luontodirektiivin lajeille vaikutukset ovat vähäisen kielteisiä.

Taulukko 8. Vaikutusten merkittävyyden arviointi alueen eheyden kannalta¹⁴.

Vaikutuksen merkittävyys	Luokka	Kriteerit
Merkittävä kielteinen vaikutus	4	Hanke tai suunnitelma (joko yksistään tai muiden kanssa) vaikuttaa haitallisesti alueen eheyteen, sen yhtenäiseen ekologiseen rakenteeseen ja toimintaan, joka ylläpitää luontotyyppejä/ elinympäristöjä ja populaatioita, joita varten alue on luokiteltu.
Kohtalaisen kielteinen vaikutus	3	Hanke tai suunnitelma (joko yksistään tai muiden kanssa) ei vaikuta haitallisesti alueen eheyteen, mutta vaikutus on todennäköisesti merkittävä alueen yksittäisiin luontotyypeihin/ elinympäristöihin/ lajeihin. Jos ei voida selvästi osoittaa, että hankkeella tai suunnitelmalla ei ole haitallista vaikutusta alueen eheyteen, vaikutukset on luokiteltava merkittävästi kielteisiksi.
Vähäinen kielteinen	2	Kumpikaan yllä olevista tapauksista ei toteudu, mutta vähäiset kielteiset vaikutukset alueeseen ovat ilmeisiä.
Ei vaikutuksia	1	Vaikutuksia ei ole huomattavissa kielteiseen tai myönteiseen suuntaan.
Myönteinen vaikutus	0	Hanke tai suunnitelma lisää luonnon monimuotoisuutta. Esimerkiksi lieventävillä toimenpiteillä luodaan käytäviä eristyneiden alueiden välille, liikenne- tai virkistyskäyttöpainetta ohjataan pois alueelta tai alueita ennallistetaan.

Taulukko 1. Yhteenveto hankkeen vaikutuksista Natura-alueen eheyteen.

Vaikutukset	Kyllä/Ei	Merkittävyysluokka
Vaikutukset suojelutavoitteisiin		
Hidastaa/estää luontotyyppien suotuisan suojelutason saavuttaminen	ei	
Hidastaa/estää lajien suotuisan suojelutason saavuttaminen	kyllä	Kohtalaisen kielteinen vaikutus
Heikentää alueen luontotyyppejä	kyllä	Vähäinen kielteinen
Heikentää alueen lajeja	kyllä	Kohtalaisen kielteinen vaikutus
Muut indikaattorit		
Aiheuttaa muutoksia elinympäristöön tai ekosysteemiin	ei	
Muuttaa alueen rakenteellisia tai toiminnallisia suhteita	ei	
Muuttaa luontaista kehitystä	kyllä	Vähäinen kielteinen
Muuttaa tärkeitä elinympäristöjä	ei	
Vähentää alueen diversiteettiä	ei	
Vähentää ekosysteemille tärkeiden/avainlajien populaatioita	ei	
Vähentää ekosysteemille tärkeiden/avainlajien välisiä suhteita	ei	
Aiheuttaa muutoksia, jotka voivat vähentää ekosysteemille tärkeiden avainlajien runsautta, tiheyttä tai tasapainoa	ei	
Aiheuttaa pirstoutumista	ei	
Aiheuttaa alueelle tyyppillisten piirteiden tuhoutumista tai vähenemistä	ei	

9 HAITTOJEN LIEVENTÄMINEN

Seuraavassa on esitetty ne keskeiset toimet, jolla haittoja voidaan lieventää. Toimien tavoitteena on kanavoida kasvava käyntimäärä olemassa oleville reiteille.

Haittojen lieventäminen:

¹⁴ Byron 2000, Södermanin (2003) mukaan

1. Parannetaan Karhunuomalammelle kaava-alueelta nousevaa reittiä (latupohja ja polku) ja rakennetaan kaava-alueelle reitin lähtöpaikka ja siihen tarvittavat rakenteet (opasteet ja paikoitusalue jne.) (kuva 7). Lähtöpaikalla voidaan esitellä opastein kansallispuiston kävijöille alueen suojeluarvoista ja miten alueella liikutaan aiheuttamatta liiaksi häiriötä.
2. Karhunuomalammen nykyinen reittipohja ei kestä lisääntyvää liikkumista. Reitti on syytä sorastaa ja pitkostaa Karhunuomalammelle saakka. Polku siirretään latupohjalle mahdollisuuksien mukaan.
3. Varataan kaavassa ja rakennetaan tarvittaessa reitti yhteys Kiimaselälle puiston rajan tuntumaan (kokoojareitti) ja Kiimaselän lähtöpaikka kaava-alueen rajalle. Reitin kulumisherät alueet suojataan erilaisilla rakenteilla ja reitti sijoitetaan suurelta osin kulutuskestävään maastoon.
4. Käyntimäärän kehitystä ja sen vaikutusta alueen luontoon seurataan Metsähallituksen toimesta. Mikäli liikkuminen ja sen seurauksena häiriö ja kuluminen reittien ulkopuolella lisääntyvät, Metsähallitus voi järjestysäännon muutoksella rajoittaa liikkumista muualla kuin merkityillä reiteillä.

Kuva 7. Kuvassa on esitetty Karhunuomalammen reitin lähtöpaikkojen sijainti (sininen ympyrä) ja reittiyhteys Kiimaselälle (sininen katkoviiva). Karhunuomalammen suunta on osoitettu vihreällä nuolella. Kiimaselän lähtöpaikan sijainti on esitetty punaisella ympyrällä.

Lisäksi haittoja voidaan lieventää myös seuraavin toimin:

- Kotkan pesimäkauden aikana pesimäalueiden valvontaa on selvästi lisättävä satunnaisen häirinnän vähentämiseksi.

- Kansallispuiston keskeisellä alueella reittien määrää ei ole syytä lisätä, koska linnustoon kohdistuva häirinnän todennäköisyys lisääntyy tätä kautta selvästi.

Harkittava, voidaanko muutamassa kohdin siirtää nykyisiä kesäreittejä siten, ettei retkeilijöiden liikkumisesta aiheudu haittaa huuhkajan pesinnälle.

10 YHTEENVETO

Tässä Natura-tarveharkintaselvityksessä on tarkasteltu Pyhätunturin osa-alueen B asemakaavan toteuttamisen vaikutuksia Pyhä-Luoston Natura-alueen (FI1300908) luontoarvioihin. Arvioinnissa on selvitetty vaikutuksia Natura-alueen suojelun perustana oleviin luontodirektiivin luontotyypeihin ja lintudirektiivin liitteen I lajeihin. Vaikutuksia on arvioitu lisäksi Natura-alueen eheyteen.

Asemakaavan toteutumisen seurauksena kansallispuiston kävijämäärä nousee. Pyhä-Luoston kansallispuiston käyttö- ja hoitosuunnitelmassa on huomioitu, että kansallispuiston kävijämäärän kasvaksi noin 50 %:lla vuoteen 2015 mennessä.

Vaikutukset ovat ennen kaikkea välillisiä, kävijämäärän kasvusta johtuvia. Kaavan toteuttaminen lisää maakotkaan kohdistuvaa yksittäistä ja ennustamatonta häirintää. Huuhkajan pesinä on epäonnistunut useana kesänä niillä pesäpaikoilla, joiden läheisyydessä on ulkoilureitti. Kaavan toteuttaminen pitää häirintätilanteen samalla tasolla tai hieman lisää sitä. Häirintä voidaan poistaa siirtämällä reitit kauemmaksi.

Useisiin luontotyypeihin kohdistuu kasvillisuuden kulumista, mutta se ei heikennä näiden suojelutasoa. Lisäksi neidonkengän ja laaksoarhon osalta kasvustot saattavat pienentyä kasvillisuuden kulumisen takia. Lajit eivät häviä alueelta, mutta populaatiot voivat hieman pienentyä pitkällä aikavälillä. Kulumista voidaan estää pitkälti erilaisilla rakenteilla ja tarvittaessa reittien uudelleen sijoittamisella.

Alueen eheyttä koskevien kriteerien perusteella suunnitelmalla voidaan katsoa olevan joitain kielteisiä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin. Haittavaikutuksia voidaan lieventää. Kielteiset vaikutukset eivät ole merkittäviä, joten kaavan vaikutuksia Pyhä-Luosto Natura-alueen suojeluarvoille ei ole tarpeen arvioida luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

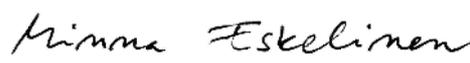
FCG Planeko Oy

Hyväksynyt:

Timo Leskinen
DI, aluetoimiston päällikkö

Tarkastanut:

Minna Eskelinen

FM, biologi

Laatinut:

Jari Kärkkäinen
FK, biologi